

Ivan Klánský: Mám nálepku „chopinista“

Ivan Klánský patří léta ke světové pianistické špičce – ať už jako sólista či jako komorní hráč. Dlouhodobě náleží také k vyhledávaným klavírním pedagogům.

Ivan Klánský se významně angažuje v oblasti organizování hudebního života v České republice – je předsedou Chopinovy společnosti, prezidentem Chopinova festivalu v Mariánských Lázních, předsedou poroty tamní Mezinárodní klavírní soutěže Fryderyka Chopina, předsedou poroty Prague Junior Note. K jeho nejúspěšnějším absolventům patří např. Helena Suchárová-Weiser, vítězové Mezinárodní soutěže Pražského jara Martin Kasík a Ivo Kahánek a mnoho dalších předních českých klavíristů.

Úspěchy a ocenění

Je laureátem řady prestižních zahraničních soutěží (Bolzano 1967; Neapol 1968; Lipsko 1968; Barcelona 1970; Varšava 1970; Fort Worth, Texas 1973 aj.). V letech 1980–1990 byl sólistou České filharmonie. U dánské firmy Kontrapunkt nahrál kompletní klavírní dílo Bedřicha Smetany, v jeho bohaté diskografii nechybí ani slavná klavírní díla romantiků.

Jaké byly Vaše hudební začátky? Proč jste si vybral klavír?

Tak jako v životě člověka některé věci závisí na úplné náhodě, tak tou náhodou v začátku mé kariéry hudebníka bylo to, že můj strýc, který měl doma velké křídlo značky Bösendorfer se musel v 50. letech z politických důvodů přestěhovat do malého bytu, kam se mu už velký klavír bohužel nevešel. A my jsme měli jeden pokoj trochu větší, tak jsme ho uskladnili u nás. Mně bylo tehdy nějakých pět let, a když jsem u klavíru seděl déle, než rodiče u malého kluka předpokládali, tak nabyli dojmu, že by mě hra na klavír bavila.

Jak vzpomínáte na svá studia?

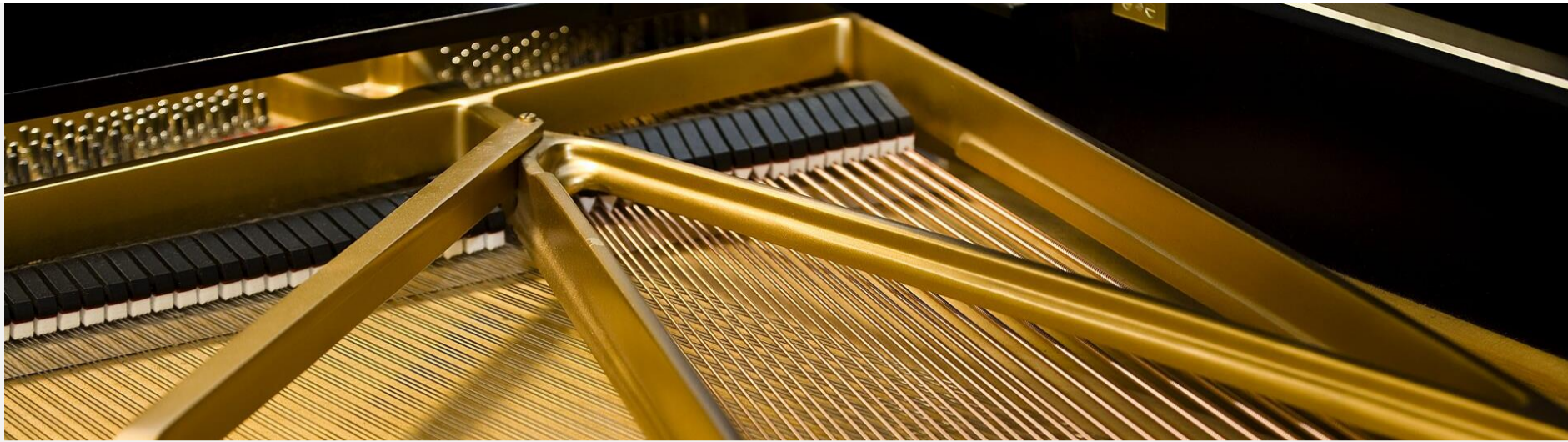
Před nástupem na konzervatoř jsem studoval u soukromých pedagogů. Nejdříve jsem chodil na hodiny ke studentce konzervatoře, která si přivydělávala výukou na živobytí, poté jsem byl u prof. Drahomíra Tomana, který byl absolvent AMU ze třídy prof. Maxiána. V patnácti letech jsem vstoupil na Pražskou konzervatoř, kde jsem studoval u prof. Kameníkové. Následně jsem plynule přešel na Akademii, kde jsem byl žákem prof. Raucha. Byl to typický průběh studia tehdejší doby. Tenkrát se do zahraničí, zejména na západ, studovat nejezdilo. Proto jsem veškerá studia, včetně postgraduálu, což byla obdoba dnešního doktorského studia, absolvoval v Praze.

Po vysoké škole jste nastoupil na HAMU jako pedagog?

Nejdříve jsem nastoupil jako korepetitor. Začít ihned vyučovat hlavní obor bylo trochu problematické, protože jsem nesplňoval určitá politická kritéria. Nicméně v roce 1986, kdy se poměry rozvolnily, jsem dostal zkušební možnost vyučovat dvě hodiny hlavního oboru jako asistent. A po roce 1989 jsem už dostal úvazek jakožto řádný pedagog.

Co je náplní Vaší funkce děkana a co její vykonávání obnáší?

Náplní děkana by mělo být, dle zákona, vedení fakulty, zodpovědnost za průběh studia v jednotlivých studijních programech, dodržování veškerých vnějších i vnitřních legislativních předpisů. Když se mě někdo zeptá, co je mou hlavní náplní ve skutečnosti, ne podle zákona, tak říkám, že je to něco mezi ekonomem a farárem. Tzn. jakožto ekonom společně s tajemníkem hlídám, aby se nestalo, že fakulta bude na podzim bez finančních prostředků. A co se týče toho faráře, tak to zase musím utěšovat mnoho lidí, kteří si oprávněně stěžují na výši svého platu, že sice plat mají malý, ale že hudba je krásná věc a že za svou laskavost a dobročinnost přijdou rovnou do nebe. ☺

Kromě funkce děkana stále vyučujete, dlouhé roky jste vyučoval také v zahraničí. Liší se nějakým způsobem přístup studentů k hudbě u nás a v zahraničí?

Myslím, že hudební talent je rozložen rovnoměrně mezi populaci ve všech zemích. Když jsem v roce 1992 začal vyučovat ve švýcarském Luzernu, tak se mi často stávalo, že se mě student po prvním cyklu ptal, zda má pokračovat dál, zda má našlápnuto na kariéru. Já odpovídal, že mohu posoudit pouze to, jak hraje a jaké má předpoklady v rámci svého talentu. To, zda udělá světovou, evropskou nebo místní kariéru, tak na to mu odpoví jedině úplně nahoře – na nebi. ☺ Ten dotyčný se na to vyjádřil „raději půjdu dělat zubaře, tam je to jisté, i když nebudu mezi nejlepšími“. A ono se to dnes přelévá i k nám. To, co jsem tam zažil v těch devadesátých letech a na přelomu tisíciletí, se objevuje zde tak pět až deset posledních let. Také jsem zjistil, že naši studenti, stejně jako švýcarští studenti, mají drahé živobytí, zvláště tady v Praze, proto většina z nich pracuje, a nemají tolik času na cvičení. Nikdy se ale nestalo, že by mi ve Švýcarsku někdo zatelefonoval nebo napsal SMS, pane profesore, já jsem měl teď tolik práce, tolik učení, že na hodinu nepřijdu. Ve Švýcarsku je totiž studium placené, ne nějak závrtně, nicméně i ten malý poplatek vede k tomu, že student každou hodinu plně využije.

Stále jste také aktivním klavíristou, pravidelně vystupujete na prestižní festivalech. Jakou hudbu nejraději hrajete? Jaký je Váš oblíbený skladatel?

Já mám nálepku „chopinista“, protože jsem se dostal v roce 1970 do finále velké klavírní olympiády, což je Chopinova soutěž ve Varšavě. Samozřejmě Chopina miluji, hraji ho rád, ale není to tak, že bych hrál na všech koncertech jen Chopina. Já mám také velmi rád Bacha, Mozarta, Beethovena, na stará kolena Brahmsa, a nejen klavírní dílo, ale také komorní hudbu. Komorní skladby miluji čím dál tím více, protože jak je člověk starší, tak už nestuduje jen ta velká sólová díla, ale rád si zahraje tria, kvartety, kvintety. Kdybych to vzal

procentuálně, tak dnes na koncertech hraji tak 70 % komorních skladeb a 30 % skladeb sólových.

Často Vás také můžeme vidět vystupovat s Vašimi dětmi. Jak probíhá vaše společná spolupráce?

Naše společná spolupráce vypadá tak, že těch společných termínů na zkoušky i na koncertování už nalézáme čím dál tím méně, protože nejen synové, ale také už i nejmladší dcera mají mnoho závazků v komorní hudbě, v orchestrech či v sólovém vystupování. Ti nejmladší navíc ještě studují. Na otázku, jak je těžké najít spoluhráče pro trvalou spolupráci v komorní hudbě, odpovídám, že je to velmi těžké. Musí fungovat nejen ta umělecká stránka, aby všichni cítili hudbu podobně, ale musí to být i lidské vzájemné souznění, protože komorní soubory jsou jako manželství, trávíte spolu spoustu času na koncertech, na zkouškách, na cestách.

Vzáří vystoupíte také s Komorní filharmonií Pardubice. Na programu je Mozartův koncert c moll...

Ano, tento koncert jsem rád v mládí hrával, dokonce jsem si k němu napsal i kadence. A to je důvod, proč ho zase po nějaké době rád „opráším“. Velmi se na spolupráci těším, protože Komorní filharmonie Pardubice je velmi kvalitní orchestr. Byly doby, kdy jsem s filharmonií v Pardubicích často spolupracoval, a těším se na to, že se setkám s mnoha přáteli, které v orchestru mám.

Kdy jste byl naposledy na koncertu jako posluchač? Jak často na tyto koncerty chodíte?

Vzhledem k tomu, že můj syn Adam udělal konkurz do České filharmonie, jako zástupce koncertního mistra violoncell, tak od něj dostanu občas vstupenky na koncerty, které bych jinak asi těžko sehnal. Také když jsem někde v zahraničí, hraje tam nějaký významný sólista nebo komorní soubor a mám večer volno, tak rád na koncert jdu.

Vzpomenete si na své největší profesní faux pas, a naopak na nejúspěšnější životní okamžik?

Největší životní faux pas bylo, když mi bylo osm let a hrál jsem tehdy na koncertě s dvěma staršími spoluhráčkami na šest rukou u jednoho klavíru. A seděl jsem na dlouhé židli pro dva lidi, ale my se tam vešli tři. Během koncertu se děvčata začala strkat, až mě z té židle shodila, a já před tím plným sálem upadl na zem. Byla to pro mě taková ostuda, že jsem potom celý rok nechtěl vystupovat.

Když řeknu něco z těch senzací, měl jsem koncert s triem v německém městě Kostnici a nějaká dívka mi otáčela noty. Byli jsme na strašně vysokém pódiu v moderní hale, to pódium mělo alespoň dva metry. Ta dívka, když mi otáčela, tak nějak zakopla a vypadalo to, že z toho pódia spadne. Ale ona se mi chytila za rukáv fraku, který mi utrhla. Já jsem dohrával Smetanu jen pravou rukou a levou jsem ji držel nad tou propastí a přitáhl ji zpět. Úspěch to byl obrovský, Smetana byl „vykuchaný“, protože tam levá ruka asi dva řádky chyběla, paní pořadatelka mi o přestávce musela přišít rukáv od fraku. Ale měl jsem dobrý pocit, že jsem tu dívku udržel na tom pódiu a nespadla dolů.

Pro Komorní filharmonii Pardubice rozhovor vytvořil Alfred Habermann, grafická úprava Milena Potůčková

**KOMORNÍ
FILHARMONIE
PARDUBICE**